

Llengua, cultura i independència

written by Josep M. Boixareu Vilaplana | 25 de gener de 2022

Ja sabeu que la **cultura** és allò que et queda quan ho has perdut tot. Però perquè et quedi un bon pòsit cultural cal haver conreat alguns dels vessants culturals; no solament un. Per poder ser feliç, malgrat tot el que ens pugui passar, cal ser cultes el més integralment possible. No és necessari ser grans filòsofs, grans poetes, grans pintors ni grans científics, tanmateix si esgarrapem les beceroles d'algunes d'aquestes facetes i alguna més de la cultura anirem pel món no més cofois –el cofoisme denigra, mata– però sí més feliços, sempre conscients que és molt més el que no sabem que el que sabem; com més sapiguem més ens n'adonarem.

Aterrant a casa nostra, qui ens pot prendre la nostra cultura? Per molt que s'hi esforcin, els nostres enemics mai no ens podran prendre la nostra cultura perquè aquesta és el saber acumulat i estructurat d'una persona, d'un país, d'una nació, de la humanitat. La cultura popular, de la qual les nostres tradicions en formen part essencial, és l'estel més lluminós que anem deixant al llarg de la nostra història. Com que els nostres enemics no ens poden arrabassar aquest estel lluminós perquè, malgrat dictadures explícites i implícites, l'estel no el poden apagar. Per aquest motiu ens ataquen per on els sembla que poden fer-ho, la llengua!

No ens arronsem! Tampoc podran amb la nostra llengua. Malgrat les estadístiques truculentes que ens presenten que el català va de baixa, mentre quedi un català que el parli en quedarà la llavor. Hem passat grans períodes de la nostra història –des del Decret de Nova Planta de 1716 fins als quasi quaranta anys de franquisme– en què el català ha fluït per les catacumbes i sempre ha ressorgit. Ara, encara que els anticatalans de fora i els botiflers de dintre s'entestin a esfondrar la nostra

llengua, no se'n sortiran; està tan arrelada des de Salses a Guardamar i des de Fraga a Maó, que ja poden anar espargint verí que aquest no arribarà mai a les arrels.

Alguns volen posar-nos el parany de prioritzar entre llengua i independència. Quina fal·làcia! Per què hem de triar entre el pare o la mare? Estimem els dos. Volem reforçar la llengua i volem la independència. Si no, potser la independència trigaria massa i, mentrestant, els enemics anirien segant la llengua..., si nosaltres ens deixéssim. És clar, amb la independència, la llengua no perillaria gens. El perill és que alguns es deixen, per deixadesa, per negligència o per ignorància. Per ignorar que la llengua és un signe essencial de la nostra cultura i sense una cultura nostrada no podem ser feliços. No badem, no ens deixem entabanar. Som un país de pas que ha assimilat moltes cultures. Hem d'assimilar generosament, fraternalment, però no deixar-nos assimilar per cultures foranes. I això no vol dir que hàgim de rebutjar conèixer altres cultures que ens poden enriquir; de cap manera! Com més coneixements, vinguin d'on vinguin, millor. Però cal tenir ben clar quina és la nostra cultura que hem d'oferir als nouvinguts de sempre.

Davant d'aquelles lleis que pretenen anorrear la nostra llengua, hem de desobeir, com és de tota moralitat desobeir les lleis que, a consciència, considerem injustes. La llibertat és font de cultura. L'opressió ofega la cultura. Em sembla que no calen exemples com la censura i, de vegades, el pitjor, l'autocensura. No hem de tenir por de parlar, d'escriure com pensem; d'aquesta manera podem ensenyar molt. Permeteu-me ser una mica i, només una mica, radical: el censor és un opressor, però el que s'autocensura és un desgraciat.

Vosaltres, amics i amigues, ja em coneixeu una mica i sabeu que soc un delerós de llibres. I m'acuso que darrerament escric més que no pas llegeixo, i això no pot ser. Sense llegir no es pot escriure. Quan hagi passat aquesta temporada en què haig d'escriure molt, prometo invertir els termes i

devorar amb moderació tota aquella pila de llibres que tinc pendents.

Això em dona peu a parlar breument –perquè haig d'anar acabant– a dir que el llibre, com a tal, és el màxim i millor transmissor de cultura. Em sulfura quan algunes autoritats de la cultura, que vol dir les que distribueixen pressupostos, diners, diuen que el llibre, la seva indústria i el seu comerç, necessiten menys pressupost que altres sectors culturals perquè són sectors madurs. Entenc que totes les activitats culturals necessiten el seu finançament, però el llibre també, i tradicionalment ha estat així. Qui finança la preimpresió? Qui finança els estocs? No es pot dir, per posar un exemple, que el sector del llibre sigui més madur que el teatre. Anant als orígens del llibre ens trobarem amb Gutenberg, segle XV, o, si voleu anar fins al còdex, ens trobarem al segle IV quan va començar a substituir els rotlles. I el teatre? Per trobar els seus orígens ens hauríem de remuntar a l'antiga Grècia, a Àtica, segle VI aC. Autoritats, s.u.p., no digueu barbaritats! Augmentar un 40% (?) un pressupost minso, és una misèria i... el llibre a la cua. Tot a l'audiovisual, al digital! Demagògia! Ja veureu si els joves d'ara no llegeixen llibres. No seran feliços. Llàstima!

La cultura no pot ser gratuïta, tanmateix necessita ajudes públiques per sobreviure, perquè hi ha poquíssima gent que es fa rica amb la cultura. Ja ho sé: ara té prioritat la sanitat, els llocs de treball, la precarietat social. Hi estic d'acord, però si no es pensa a llarg termini, si no es pensa en l'educació, en la cultura, anem abocats a la precarietat de la humanitat.